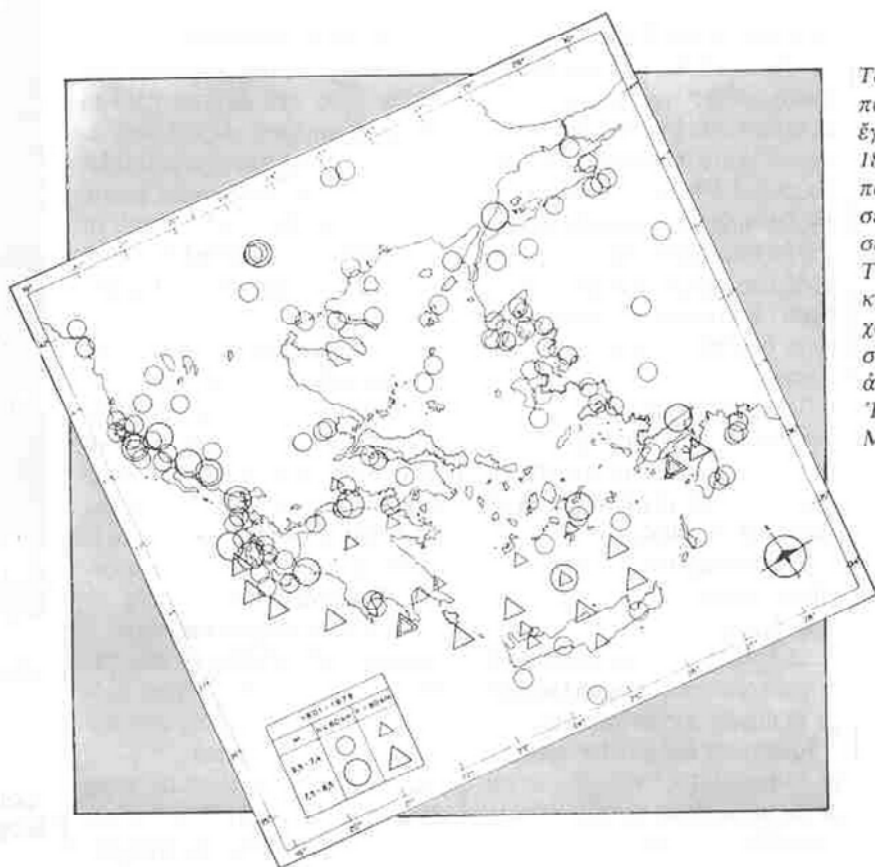

ΓΕΩΦΥΣΙΚΗ

Τά επίκεντρα τών σεισμών πάνω από 6,4 Ρίχτερ πού έγιναν στην Ελλάδα από τό 1800 ως τό 1978. Οί κύκλοι παριστάνουν επιφανειακούς σεισμούς καί τά τρίγωνα σεισμούς ένδιαμέσου βάθους. Τά επίκεντρα αυτά δέν κατανέμονται τυχαία στόν χώρο αλλά συγκεντρώνονται σέ όρισμένες ζώνες (στοιχεία από τό «Σεισμικότητα του Έλληνικού Χώρου» τών Ι. Μελέντη — Β. Παπαζάχου).

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΝ

'Αξίζει τόν κόπο νά τόν έμπιστευοῦμε;

Η ήμερομηνία είναι 15 Μαρτίου 1984, ή ώρα 10 τό πρωί. 'Ο έκφωνητής του ραδιοφώνου ακούγεται κάπως ταραγμένος, καθώς διαβάσει τήν ανακοίνωση του 'Οργανισμού 'Αντισεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ):

«Μέ βάση τά στοιχεία του δικτύου ΒΑΝ γιά τήν πρόγνωση τών σεισμών, αναμένεται σέ έπτά περίπου ώρες νά σημειωθεί σεισμός μεγέθους 7 βαθμών τής κλίμακας Ρίχτερ μέ επίκεντρο πού θά βρίσκεται σέ απόσταση 90 χιλιόμετρα δυτικά τής 'Αθήνας. Παρακαλείται τό κοινό νά υπακούσει στίς έντολές τών υπευθύνων γιά τήν έφαρμογή του σχεδίου αντισεισμικής προστασίας».

Δύο μέρες μετά κι αφού ό πανικός έχει γίνει αίτια νά σκοτωθούν πολλά άτομα, νά σταματήσει ή οικονομική δραστηριότητα σ' όλη σχεδόν τήν Ελλάδα καί νά σημειωθούν εκατοντάδες ληστείες, ό σεισμός έρχεται.

"Όμως είναι μόνο 5,9 Ρίχτερ, τό επίκεντρό του είναι 170 χιλιόμετρα δυτικά τής 'Αθήνας καί — τό κυριότερο — είναι ένδιάμεσου βάθους, (γύρω στά 80 χιλιόμετρα) δηλαδή οί 'Αθηναίοι... δέν τόν νιώθουν σχεδόν καθόλου.

★

Τό παραπάνω φανταστικό σενάριο δέν είναι καθόλου υπερβολικό. Δύο χρόνια τώρα, ή έρευνητική ομάδα τών Π. Βαρώτσου, Κ. 'Αλεξόπουλου καί Κ. Νομικού ίσχυρίζεται μέ βεβαιότητα ότι έχει λύσει τό πρόβλημα τής πρόγνωσης τών σεισμών.

'Η ομάδα ΒΑΝ υποστηρίζει ότι, μέ τό δίκτυο τών 18 σταθμών πού διαθέτει, μπορεί νά προβλέψει τό μέγεθος καί τό επίκεντρο κάθε μεγάλου σεισμού στην ήπειρωτική 'Ελλάδα. Οί δημοσιογράφοι όρισμένων έφημερίδων δημοσιεύουν ύστερα από κάθε αισθητό σεισμό καί τά σχετικά τηλεγραφήματα πού δείχνουν ότι «τό

ΒΑΝ πρόβλεψε άλλον ένα σεισμό». Τόν τελευταίο καιρό, έξ άλλου, μετά τήν ίδρυση του ΟΑΣΠ, του επίσημου αντισεισμικού φορέα τής πολιτείας, ή ομάδα πιέζει, μέσω τών έφημερίδων, αλλά καί συνδικαλιστικών όργάνων, τήν κυβέρνηση, νά υιοθετήσει επίσημα τή μέθοδό της.

'Από τήν άλλη μεριά, οί 'Ελληνες σεισμολόγοι έχουν διαφορετική γνώμη. Σέ μία κοινή ανακοίνωσή τους, στίς αρχές του περασμένου χρόνου — τήν όποία δέν έχουν μέχρι σήμερα αναιρέσει — οί καθηγητές Ι. Δρακόπουλος καί Β. Παπαζάχος τών Πανεπιστημίων 'Αθηνών καί Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, εξέφρασαν «τίς σοβαρές τους επιφυλάξεις γιά τήν αποτελεσματικότητα τής μεθόδου».

'Η ομάδα ΒΑΝ μάλιστα δήλωσε πρόσφατα ότι ή πρόταση του ύπουργού Δημοσίων Έργων κ. Α. Τσοχατζόπουλου νά συσταθεί από τόν ΟΑΣΠ

μία ειδική διεπιστημονική έπιτροπή πού «θά εκτιμήσει αδιάβλητα καί έπιστημονικά τά αποτελέσματα τών έρευνών του ΒΑΝ» δέν είναι «κάν συζητήσιμη» αφού «πρόεδρος του φορέα είναι ό καθηγητής Ι. Δρακόπουλος πού έχει ήδη έκφρασει έναντίον του ΒΑΝ πρίν καν λειτουργήσει».

"Όλα αυτά οδηγούν αναπόφευκτα στο έρώτημα:

Τί γίνεται μέ τό ΒΑΝ; Προβλέπει τούς σεισμούς ή όχι; 'Αξίζει τόν κόπο νά τό έμπιστευοῦμε γιά νά προστατευοῦμε από τόν θυμό του 'Εγκέλαδου ή πρόκειται γιά μία έπιστημονική πλάνη;

'Αν προβλέπει τούς σεισμούς γιατί δέν τό υιοθετεί επίσημα ή πολιτεία;

Κι αν πάλι «δέν αξίζει φράγκο» γιατί συνεχίζεται ή χρηματοδότηση τής ομάδας πού έχει ήδη χρησιμοποιήσει κονδύλια ύψους 30 εκατομμυρίων δραχμών;

Τά «Ε» έρευνήσαν τό θέμα επί ένα περίπου χρόνο. Συγκέντρωσαν πληθος στοιχείων. Συζήτησαν τόσο μέ τους ενδιαφερόμενους — πού κατ' έ- πανάληψη άρνήθηκαν νά δώσουν έ- πίσημη συνέντευξη στόν έπιστημονι- κό μας συντάκτη — όσο καί μέ διά- σημους γεωφυσικούς καί σεισμολό- γους του έξωτερικού. Καί κατέληξαν σέ όρισμένα συμπεράσματα, πού τά παρουσιάζουν σήμερα στους άνα- γνώστες τους.

Πρόγνωση σεισμών καί «πρόγνωση BAN»

Είναι γνωστό ότι λίγο πρίν έκδη- λωθεί ένας μεγάλος σεισμός παρου- σιάζονται όρισμένα «πρόδρομα φαι- νόμενα».

Τά φαινόμενα αυτά περιλαμβάνουν: μετακινήσεις του έδάφους, το- πικές μεταβολές του μαγνητικού πε- δίου της Γής, μεταβολές της ηλεκτρι- κής άγωγιμότητας των πετρωμάτων καί, τέλος, μεταβολή των χαρακτηρι- στικών των υπογείων νερών. Πράγ- ματι, τά υπόγεια νερά όχι μόνον άλ- λάζουν στάθμη καί θερμοκρασία άλ- λά άποκτούν καί αύξημένη ικανότη- τα δέσμευσης του ραδιενεργού αε- ρίου ραδονίου. Μερικά από τά παρα- πάνω φαινόμενα επιδρούν έντονα στή συμπεριφορά των ζώων.

Παρακολουθώντας στενά όλες τίς παραπάνω ένδειξεις, καθώς καί τους «προσεισμούς», πού παρατηρούνται πρίν από ένα μεγάλο σεισμό, είναι θεωρητικά δυνατόν νά προβλεφθεί ένας σεισμός λίγες ώρες πρίν έκδη- λωθεί. Τόν Φεβρουάριο του 1975 οι Κινέζοι πέτυχαν μέ τή μέθοδο αυτή νά προβλέψουν έπιτυχώς έναν σεισμό 7,3 Ρίχτερ στό Χαϊτσένγκ. Ό- μως, στήν ίδια περιοχή, ένάμιση χρό- νο μετά (Ιούλιος 1976) ένας σεισμός 7,8 Ρίχτερ, πού δέν είχε προβλεφθεί,

σκότωσε 850.000 άτομα...

«Αν είχε λυθεί τό πρόβλημα της (βραχυπρόθεσμης) πρόγνωσης των σεισμών» λέει ο καθηγητής της Γε- ωφυσικής στο Πανεπιστήμιο του Αμ- βούργου Ι. Μακρής «ή ανταπόκριση της διεθνούς έπιστημονικής κοινότη- τας θά ήταν άμεση. Προσωπικά, εκ- φράζω σοβαρές έπιφυλάξεις όσον ά- φορά τόν ίσχυρισμό ότι ύπάρχει ση- μερα δυνατότητα πρόγνωσης σει- σμών».

Πράγματι ή (βραχυπρόθεσμη) πρό- γνωση ενός σεισμού πρέπει νά περι- λαμβάνει όχι μόνον τόν χρόνο έκδή- λωσης αλλά καί τό έπίκεντρο, τό μέ- γεθος καί τό βάθος.

Τό έπίκεντρο είναι τό σημείο της γήινης επιφάνειας κάτω από τό ό- ποίο βρίσκεται ή «έστία» του σει- σμού, δηλαδή τό σημείο στο όποιο ά- πελευθερώνεται ή σεισμική ένέργεια μέ τή μορφή σεισμικών κυμάτων.

Τό μέγεθος έχει νά κάνει άκριβώς μέ τό ποσό αυτής της ένέργειας καί μετρίεται συνήθως σέ τιμές της κλί- μακας Ρίχτερ. Η κλίμακα αυτή είναι λογαριθμική, δηλαδή ένας σεισμός μεγέθους 8 δέν είναι δυό φορές ίσχυ- ρότερος από έναν σεισμό μεγέθους 4 αλλά $10 \times 10 \times 10 \times 10 = 10.000$ φορές ίσχυρότερος!

Τέλος, τό βάθος στο όποιο έκδη- λώνεται ο σεισμός συσχετίζεται μέ τίς καταστροφές πού θά σημειωθούν στήν επιφάνεια. Έτσι, ένας σεισμός μικρού βάθους (0 - 70 χιλιόμετρα) εί- ναι πολύ πιό καταστροφικός από έ- ναν σεισμό ένδιαμέσου (70 - 300 χλμ.) ή ακόμη καί μεγάλου βάθους (πάνω από 300 χλμ.).

Αλλά, άς έλθουμε καί στο BAN. Σύμφωνα μέ τίς μέχρι τώρα άνα- κοινώσεις, ή μέθοδος BAN προβλέπει έναν σεισμό μέ βάση ένα είδος ήλε- κτρικού ρεύματος πού έμφανίζεται στο έσωτερικό της γής λίγες ώρες πρίν. Τό ρεύμα αυτό όφείλεται στίς μεγάλες πιέσεις πού ασκούνται στα

πετρώματα καί προκαλούν μιά στιγ- μιαία μεταβολή της ηλεκτρικής ιδιό- τητάς τους, πού λέγεται πόλωση (πιεζοδιεγειρόμενο ρεύμα άποπολώ- σεως). Τό φαινόμενο έχει μελετηθεί στο εργαστήριο, αλλά πολλοί γεωλό- γοι δέν είναι σίγουροι ότι μπορεί νά έκδηλωθεί στο έξαιρετικά πολύπλο- κο περιβάλλον της γήινης λιθόσφαι- ρας.

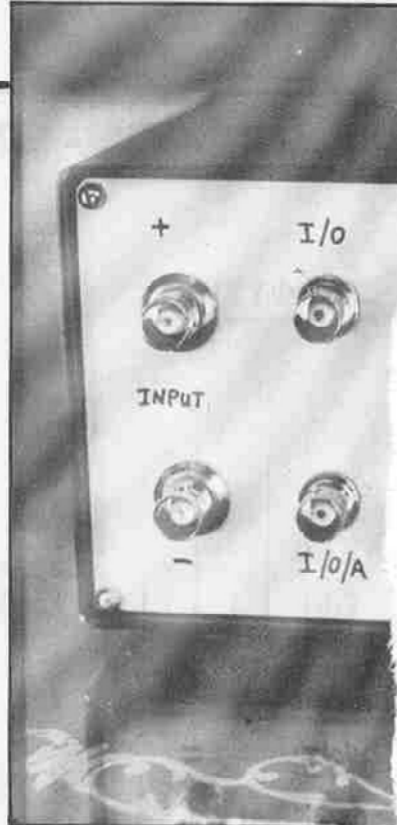
Η άκρίβεια στην «προβλεψη» των παραμέτρων του σεισμού είναι μάλ- λον φτωχή. Ο σεισμός μπορεί νά γί- νει από 6 ως 56 ώρες μετά, ανάλογα μέ τή σύσταση του έδάφους πού πε- ριβάλλει τήν έστία. Τό έπίκεντρό του θά βρίσκεται μέσα σέ έναν κύκλο ά- κτίνας 50 ως 80 (ή καί 150) χιλιόμε- τρων, ανάλογα μέ τήν πυκνότητα του δικτύου των σταθμών. Καί, τέλος, ή άκρίβεια στο μέγεθος κυμαίνεται από μισό ως ένα βαθμό Ρίχτερ, ανά- λογα μέ τήν ένταση του σήματος πού καταγράφουν οι σταθμοί.

Αυτό σημαίνει ότι τό σενάριο πού άναφέραμε στην άρχή, δέν είναι κα- θόλου άπίθανο. Όπως δέν είναι άπί- θανο νά μήν άνακοινωθεί ή «προβλε- ψη» ενός σεισμού πού έκτιμάται, σύμφωνα μέ τή μέθοδο, ως μικρού μεγέθους, αλλά πού τελικά θά είναι καταστροφικός, επειδή θά γίνει σέ μικρό βάθος ή επειδή θά είναι ίσχυ- ρότερος.

Πράγματι, ο σεισμός ύπ' αριθ. 3 της περίφημης λίστας των όκτώ σει- σμών πού «προβλεψε» πρόσφατα τό BAN, είχε μέγεθος, σύμφωνα μέ τήν ομάδα, 5,7 Ρίχτερ κι όχι τά «προβλε- φθέντα» 4,6. Επίσης ο σεισμός ύπ' ά- ριθ. 6 έχει «προβλεφθεί», σύμφωνα πάλι μέ στοιχεία της ομάδας, σέ άπό- σταση 250 χιλιομέτρων από εκεί πού έκδηλώθηκε.

Ή από τήν άπόρριψη ως τή σχεδόν γελοιοποίησή

Μήπως όμως ή μέθοδος άξίζει ά-

κόμη κι έτσι όπως είναι, χωρίς δηλα- δή μεγάλη άκρίβεια στο έπίκεντρο καί τό μέγεθος; Μήπως, ξέροντας ότι θά γίνει ένας σοβαρός σεισμός, είναι προτιμότερο νά κινητοποιηθεί ο πλη- θυσμός έστω καί χωρίς λόγο γιά νά άποφευχθεί μιά ένδεχόμενη κατα- στροφή;

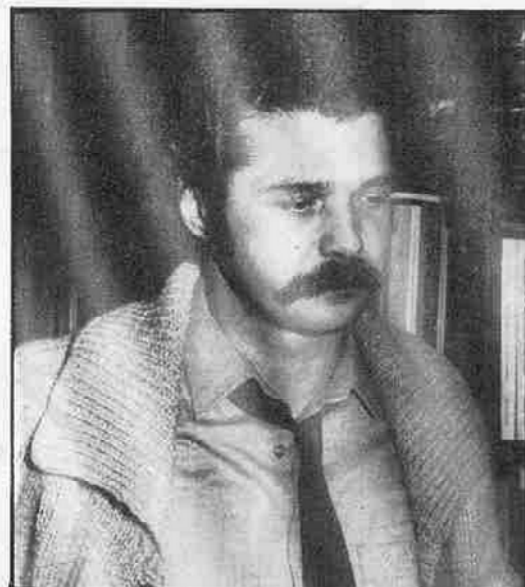
Σύμφωνοι, αλλά κάθε πότε; «Κάθε χρόνο στήν Έλλάδα γίνονται 8.000 σεισμικές δονήσεις μεγέθους πάνω από 2,5 Ρίχτερ» λέει ο Μάξ Βίς, κα- θηγητής της Γεωφυσικής στο Πανε- πιστήμιο του Κολοράντο (ΗΠΑ). «Αύ- τό σημαίνει έναν σεισμό τήν ώρα...» Από τήν άλλη μεριά κι οι «σεισμοί πού προβλέπονται «κατά λάθος» δέν είναι άμελητέοι (15 - 20%), άφού τό δίκτυο είναι εύαίσθητο στους κεραυ- νοούς καί τίς τηλεπικοινωνιακές άνω- μαλίες. Τέλος, τό σύστημα φαίνεται ότι επηρεάζεται κι από μεταβολές του γήινου μαγνητικού πεδίου χωρίς νά φαίνεται σαφώς από τίς μέχρι τώ- ρα άνακοινώσεις ποιά είναι ή έκταση του φαινομένου.

Όμως, μήπως καί πάλι ή μέθοδος άξίζει τόν κόπο; Καί, τό κυριότερο, μήπως έχει ήδη άναγνωριστεί διε- θνώς έστω καί «χωρίς νά διατυπω- θούν γι' αυτήν άπορριπτικές θέσεις; (Κάτι πού, γιά μερίδα του έλληνικού Έύπου, αποτελεί «ένδειξη γιά τήν έγ- κυρότητά της»).

Από τό καλοκαίρι του 1981 πού ή μέθοδος πρωτοανακοινώθηκε στο συνέδριο του Όσλο, ή ανταπόκριση της διεθνούς έπιστημονικής κοινότη- τας στήν μέθοδο ήταν από άδιάφο- ρη μέχρι άπορριπτική. Πιό συγκεκρι- μένα, οι εργασίες της ομάδας σχετι- κά μέ τους σεισμούς άνακοινώθηκαν μόνο σέ τρία διεθνή συνέδρια (Όσ- λο 1981, Λήντς 1982 καί Αμβούργο 1983), καί στήν Ακαδημία Αθηνών,

«Αξίζει τόν κόπο νά άναστατώνεται ή ζωή ενός τόπου από «λάθος προβλέψεις» μιάς μεθόδου πού δέν έχει άναγνωριστεί διεθνώς;

Πάντως, ο κ. Π. Βαρώτσος από καιρό τώρα ισχυρίζεται με βεβαιότητα ότι έχει λύσει το πρόβλημα πρόγνωσης των σεισμών.

ενώ η θεωρητική μελέτη του φυσικού φαινομένου δημοσιεύτηκε στην Έγκυρη Επιθεώρηση Φυσικής της Στερεάς Καταστάσεως (Physica status solidi).

Οι εργασίες σχετικά με τους σεισμούς δεν έχουν δημοσιευτεί σε κανένα έγκυρο επιστημονικό περιοδικό γεωφυσικής ή σεισμολογίας από αυτά που αξιολογούν τις δημοσιευμένες εργασίες στέλνοντάς τις σε 3 - 4 κριτές διεθνούς κύρους. Αντίθετα, όλα τα περιοδικά στα οποία υπεβλήθη η εργασία, την απέρριψαν εύγενικά, επιστρέφοντάς την για «έκτετα μένη αναθώρηση».

Στα περιοδικά αυτά περιλαμβάνεται το Nature, ένα από τα μεγαλύτερα περιοδικά φυσικών επιστημών, το Tectonophysics, έγκυρο περιοδικό γεωφυσικής και το Earthquake Prediction Research που δημοσιεύει άρθρα σχετικά με την πρόγνωση των σεισμών.

Ο Χάνς Μπερκχέμερ, καθηγητής Γεωφυσικής στο Πανεπιστήμιο της Φραγκφούρτης, υπεύθυνος του περιοδικού Earthquake Prediction Research και πρόεδρος του συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Έταιρείας Γεωφυσικής που έγινε στο Λήντς το 1981, σε τηλεφωνική μας επικοινωνία το καλοκαίρι μας είπε:

«Η ομάδα δεν έπεισε τους κριτές ούτε για την αξιοπιστία της στατιστικής επεξεργασίας ούτε για το ότι αυτό που μετρά σχετίζεται πράγματι με σεισμούς κι όχι με μεταβολές, λόγου χάρη, του γεωμαγνητικού πεδίου». Κι αυτό παρ' όλο που η εργασία υποβλήθηκε ύστερα από υπόδειξη του ίδιου του Μπερκχέμερ, που άκουσε την ανακοίνωση στο Λήντς και «προσκάλεσε την ομάδα να υποβάλει μια πλήρως τεκμηριωμένη εργασία...».

Τις ίδιες αμφιβολίες εκφράζουν κι επιστήμονες από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ που παρακολούθησαν την ανακοίνωση της μεθόδου στην Έπιστημονική Συνάντηση για τη Θεωρία, τη Φυσική και την Παρουσίαση Περιπτώσεων πάνω στην Πρόγνωση Σεισμών που έγινε το καλοκαίρι στο Άμβουργο. Η συνάντηση έγινε μαζί με 111 άλλα συμποσία και συναντήσεις στα πλαίσια της 18ης Γενικής Συνέλευσης της Διεθνούς Ένωσης Γεωδαισίας και Γεωφυσικής, αλλά στον ελληνικό Τύπο γράφτηκε ότι επίκεντρο του συνεδρίου των 4.000 ατόμων ήταν... το BAN!

Έξ άλλου, ο καθηγητής Ο. Κουλχάνεκ του Σεισμολογικού Ινστιτούτου της Ουψάλα, που ενδιαφέρθηκε αρχικά για τη μέθοδο κι εγκατέστησε ένα δίκτυο τεσσάρων σταθμών BAN στη Σουηδία, σταμάτησε εδώ και καιρό να αναφέρεται στον Τύπο ως θιασώτης της μεθόδου και τη θέση του πήραν «σοβιετικές και κινεζικές» ομάδες.

Αν κάποιος έντυφώσει λίγο στις ανακοινώσεις της ομάδας και στα δελτία του Γεωδυναμικού Ινστιτούτου του Άστεροσκοπίου Αθηνών, όπου δημοσιεύονται οι σεισμοί που σημειώνονται στην περιοχή μας, διαπιστώνει «περίεργα» πράγματα...

Στό τέλος μιας εργασίας αναφέρεται ότι «η πρόβλεψη αυτή (των σεισμών) έχει επαληθευτεί στην περίπτωση 400 σεισμών στην Ελλάδα από τις 19 Μαρτίου 1981... Λεπτομέρειες για τα αποτελέσματα αυτά έχουν δημοσιευτεί αλλού...» Τό «άλλού» είναι τα πρακτικά της Ακαδημίας στα οποία ο εύτυχης θνητός που τα διαθέτει ανακαλύπτει για τη συγκεκριμένη εργασία μόνο 54 σεισμούς! Έπί πλέον, όπως ισχυρίζεται

ο καθηγητής Βίς, «από τους 54 αιώτους σεισμούς οι 12 έχουν προστεθεί από την ομάδα, ενώ 9 σεισμοί που έγιναν πράγματι... δεν υπάρχουν...».

Λοιπόν, και οι όκτω προβλέψεις που ανακοίνωσε το BAN τελευταία δεν λένε τίποτα; Δυστυχώς, κι εδώ τα πράγματα είναι μπλεγμένα. Τους περισσότερους από τους σεισμούς αυτούς δεν χρειάζεται να είναι κανείς προφήτης για να τους «προβλέψει», αφού κάθε μήνα γίνονται στη χώρα μας 100 περίπου σεισμοί μεγέθους πάνω από 3,5 Ρίχτερ. Μετά μάλιστα από έναν σημαντικό σεισμό μπορούν να ακολουθήσουν μέχρι και 500 ως 700 σεισμοί (μετασεισμοί) μεγέθους πάνω από 4 Ρίχτερ!

Τέλος, τα στοιχεία που παραθέτει η ομάδα στην ανακοίνωσή της είναι τα προκαταρκτικά στοιχεία του Άστεροσκοπίου' τα όριστικά θα κυκλοφορήσουν 4 - 6 μήνες μετά και θα είναι, όπως συμβαίνει συνήθως, ελαφρά τροποποιημένα.

Όσο τώρα για τη στατιστική συσχέτιση των σεισμών με τις «προβλέψεις», αυτή δεν είναι μια απλή υπόθεση. Σε εργασίες τέτοιου είδους, που δημοσιεύονται στο εξωτερικό, εφαρμόζονται εξαιρετικά πολύπλοκες μέθοδοι ανάλυσης συσχετίσεων (correlation analysis) για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία. Έδώ η ομάδα BAN αλλά και το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, που το αποτελούν κυρίως συνδικαλιστές ραδιοηλεκτρολόγοι ή καθηγητές γυμνασίων και ΚΑΤΕΕ, ζητούν μια απλή παραβολή τηλεγραφημάτων... Ακόμη κι η απλή παραβολή σειсмоγραφημάτων με τα «διαφυλασσόμενα ως κόρη οφθαλμού» έγγραφα του BAN, όπως προτείνει ο ΟΑΣΠ, ίσως να μην αρκεί.

Πολλά λεφτά για τίποτα;

Όλα τα παραπάνω δεν συνιστούν μία σοβαρή εικόνα για τη διεθνή επιστημονική κοινότητα, όπως δεν είναι σοβαρές κι οι «ειδήσεις» του Τύπου «ό ο Όργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας των ΗΠΑ ενδιαφέρεται να εγκαταστήσει το BAN στην Καλιφόρνια...».

Όστόσο, τα πράγματα ίσως να είναι ακόμη σοβαρότερα για την τσέπη του Έλληνα φορολογούμενου, που ελάφρυνε κατά 30 εκατομμύρια δραχμές για να υποστηριχτούν οι εργασίες της ομάδας. Κι η ομάδα σαν να μην της έφθαναν αυτά χρηματοδοτήθηκε μέχρι κι από την Ένωση Γυναικών της Ευρώπης!

Τό σημαντικότερο όμως είναι ότι τα λεφτά αυτά δόθηκαν μετά τις εκλογές (ή προηγούμενη κυβέρνηση είχε δώσει μόνον 400.000 δρχ. και ζητούσε μέσω της ΥΕΕΤ τεκμηριωμένα αποτελέσματα). Και δόθηκαν χωρίς να ακολουθηθεί η διαδικασία της αξιολόγησης από διεθνείς κριτές, που υποσχέθηκε ότι θα εφαρμόζει όπως δήποτε η νέα κυβέρνηση πριν από κάθε χρηματοδότηση ερευνητικής δουλειάς.

Όταν λιγότερο φιλόδοξα προγράμματα άλλων επιστημών «κόβονται» λόγω έλλειψης χρημάτων ή λόγω αρνητικής κρίσης κάποιου Έλληνοαμερικανού επιστήμονα, η ομάδα BAN, με κέντρο τό σπίτι του κ. Βαρώτσου στη Γλυφάδα κι όχι τό Πανεπιστήμιο ή, τέλος πάντων, ένα δημόσιο κτίριο, ξοδεύει πλουσιοπάροχα για μία υπόθεση που έχει χαρακτηριστεί διεθνώς τουλάχιστον μη σοβαρή...

Π. ΑΛΕΒΑΝΤΗΣ